

Sacrum i profanum w literaturze. Omów zagadnienie na wybranych przykładach

Motyw sacrum i profanum, będący jednym z fundamentalnych tematów w literaturze, odnosi się do kontrastu między tym, co święte, a tym, co świeckie, codzienne i materialne. W literaturze motyw ten często ukazuje napięcie i zderzenie między duchowym a ziemskim wymiarem egzystencji, wprowadzając refleksję na temat wartości, religii, moralności i ludzkiej kondycji. Poniżej omówię zagadnienie sacrum i profanum na podstawie kilku wybranych przykładów literackich, pokazując, jak te dwa wymiary przenikają się i wpływają na interpretację tekstów.

1. „Dziady” Adama Mickiewicza

W „Dziadach” Adama Mickiewicza, szczególnie w „Dziadach cz. II” oraz „Dziadach cz. IV”, sacrum i profanum są ukazane poprzez rytuał dziadów oraz związane z nim obrzędy. Cmentarz, na którym odbywa się obrzęd, jest przestrzenią, gdzie sacrum – duchy zmarłych, bóstwa, modlitwy – spotyka się z profanum – ludzkimi postaciami, ich codziennymi troskami i problemami.

Rytuał dziadów jest próbą kontaktu z duchami zmarłych, które nie zaznały spokoju. Mickiewicz wykorzystuje cmentarz jako symboliczne miejsce, w którym świętość i codzienność przenikają się, tworząc przestrzeń dla duchowego oczyszczenia i refleksji. Obrzęd dziadów, w którym ludzie składają ofiary i modlą się za dusze, stanowi połączenie religijnych wierzeń z codziennym życiem ludzi, ukazując, jak sacrum i profanum współistnieją i wpływają na siebie nawzajem.

2. „Wesele” Stanisława Wyspiańskiego

„Wesele” Stanisława Wyspiańskiego to dramat, w którym sacrum i

profanum są zestawione poprzez przedstawienie wesela, jako ceremonii świeckiej, z elementami, które odnoszą się do polskiego dziedzictwa kulturowego i religijnego.

Wyspiański łączy w swoim dziele elementy codziennego życia – wesele, zabawy, tańce – z elementami sacrum, takimi jak duchy, postacie mitologiczne i religijne. W „Weselu” sacrum manifestuje się poprzez postacie takie jak Stańczyk, który symbolizuje polską historię i mądrość narodową, oraz przez obecność elementów ludowych i religijnych w oprawie weselnej. Wesele, jako rytuał profanum, staje się tłem dla konfrontacji z duchami przeszłości, które symbolizują sacrum. Poprzez tę kontrastującą strukturę Wyspiański bada narodowe i duchowe problemy Polski.

3. „Bracia Karamazow” Fiodora Dostojewskiego

W „Braciach Karamazow” Fiodora Dostojewskiego motyw sacrum i profanum jest obecny w licznych wątkach i postaciach. Książka bada głębokie pytania dotyczące moralności, religii i istnienia Boga, przedstawiając konflikt między duchowością a cielesnością, wiarą a niewiarą.

Postać Iwana Karamazowa, który zмага się z problemem istnienia zła i cierpienia w świecie stworzonym przez Boga, jest przykładem konfliktu między sacrum a profanum. Iwan, z jego intelektualnymi i filozoficznymi wątpliwościami, reprezentuje profanum, czyli świecki i materialistyczny punkt widzenia. Z kolei jego brat Alosza, który jest głęboko religijny, symbolizuje sacrum i poszukuje sensu w religijnej wierze i moralności. Konflikt między tymi postaciami ilustruje głębokie napięcie między duchowym a świeckim w kontekście ludzkiej egzystencji i wartości.

4. „Proces” Franza Kafki

„Proces” Franza Kafki to dzieło, w którym sacrum i profanum są ukazane poprzez surrealistyczne i absurdałne przedstawienie systemu prawnego, w którym bohater, Józef K., jest oskarżony,

ale nie dowiaduje się o co. Kafka ukazuje świat, w którym duchowe poszukiwania sensu i sprawiedliwości (sacrum) są skonfrontowane z bezduszną, biurokratyczną machiną (profanum).

W powieści Kafka zestawia mistycyzm i tajemniczość procesu sądowego, który przypomina sacrum w swoim nieuchwytnym charakterze i niedostępności, z banalnością i mechanizmem codziennego życia, który symbolizuje profanum. Ten kontrast tworzy atmosferę obcości i beznadziei, w której próba znalezienia sensu w bezsensownym świecie staje się głównym motywem dzieła.

5. „Boska komedia” Dantego Alighieri

Chociaż „Boska komedia” Dantego Alighieri jest dziełem z przełomu średniowiecza i renesansu, jej motywy sacrum i profanum są istotne w kontekście późniejszych epok. Dante przedstawia podróż przez Piekło, Czyściec i Raj, gdzie sacrum – boskie prawa, moralność, odkupienie – jest skonfrontowane z profanum – ludzkimi grzechami, pokusami i codziennymi problemami.

Dzieło Dantego ukazuje, jak sacrum i profanum są nierozzerwalnie związane w ludzkiej egzystencji i w boskim planie. Piekło i Czyściec to przestrzenie, w których grzechy i zbrodnie są ukarane lub oczyszczone, natomiast Raj jest miejscem pełnym boskiej obecności i doskonałości. Poprzez tę strukturę Dante bada, jak ludzkie działania i moralność wpływają na duchowe przeznaczenie, tworząc złożony obraz relacji między tym, co święte, a tym, co świeckie.

Podsumowanie

Motyw sacrum i profanum w literaturze jest niezwykle bogaty i wielowarstwowy, ukazując różnorodne sposoby, w jakie literatura eksploruje napięcia i kontrasty między duchowością a codziennością. W „Dziadach” Mickiewicza, „Weselu” Wyspiańskiego, „Braciach Karamazow” Dostojewskiego, „Procesie” Kafki oraz „Boskiej komedii” Dantego, sacrum i profanum są

przedstawione w sposób, który pozwala czytelnikom reflektować nad ludzką kondycją, moralnością, wiarą i społecznymi realiami. W każdym z tych dzieł motyw ten pełni istotną rolę w kształtowaniu tematyki i głębi interpretacyjnej tekstu, ukazując nie tylko złożoność ludzkiego doświadczenia, ale także wieloaspektowe podejście do zagadnienia sacrum i profanum.

Jeśli szukacie pomocy w napisaniu własnej pracy - potrzebujecie korepetycji, konsultacji to polecamy stronę [pisanie prac](#) - fachowa pomoc w pisaniu prac - oczywiście tylko w granicach prawa.